

Otázky elektronického testu ze Základů vizuální komunikace (PV123)

1/ „Řeč“ obrazů a symbolů (vč. významu)

symbolika—věda o symbolech a jejich užití, řeč znaků

syntax—vztahy mezi znaky

sémantika—vztah mezi znakem a označovaným

pragmatika—vztah znaku a uživatele, ne vztahy k předmětům

2/ Klasické vymezení sociální komunikace (H. D. Lasvell)

1) Kdo (komunikátor)

2) říká co (komuniké)

3) komu (komunikant)

4) čím (druh komunikace)

5) prostřednictvím jakého média

6) s jakým úmyslem (intence, motivace)

7) s jakým účinkem

3/ Formy nonverbální komunikace (vč. významu)

Proxemika—prostorové oddálení nebo přiblížení mluvčího

Kinezika— řeč pohybů

Posturologie— řeč postojů

Gestika— řeč paží

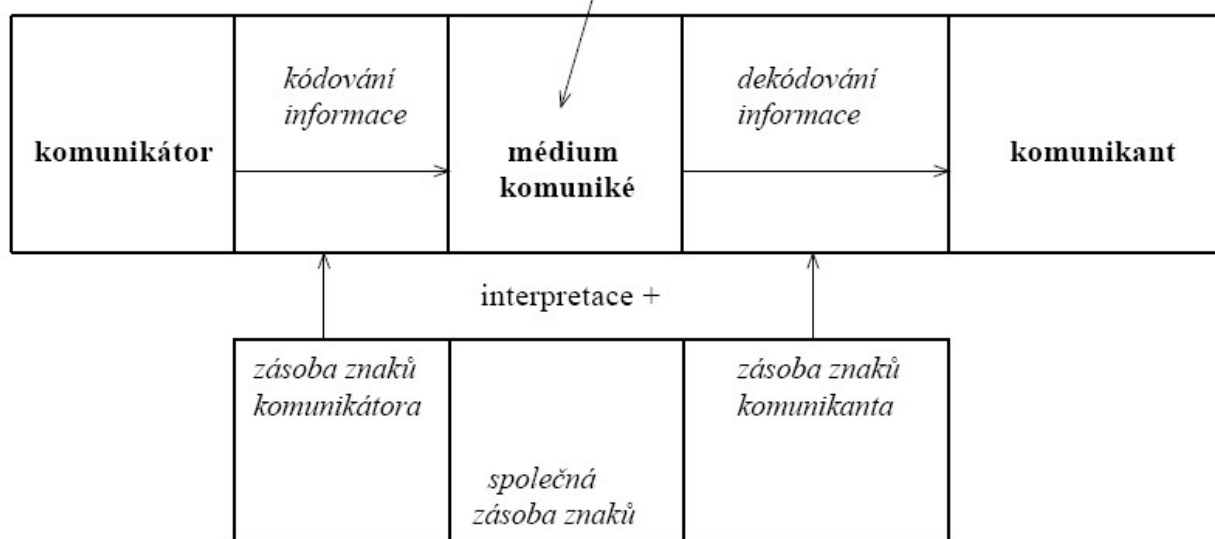
Mimika— řeč obličejových svalů

Vizika— řeč očí

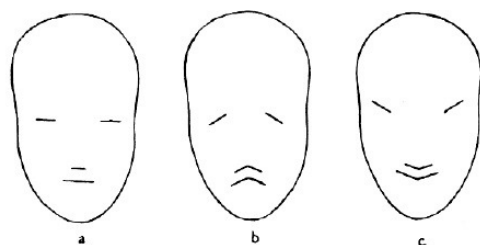
Haptika— řeč dotyků

4/ Struktura komunikace (popište)

Komunikátor (osoba sdělující) – komuniké (obsah sdělení) – komunikant (příjemce sdělení)

5/ Popište schéma obličeje ve smíchu, hněvu a klidu (tvar obočí a úst)

Obr. 46. Schema de Supervilllovo.

a — klid, b — smutek, c — radost.

6/ Mimika a gestika. Teorie empatie

Výraz tváře vyjadřuje celou řadu emocí, ulatňuje se ve vztahu k autonomní nervové soustavě,

TE-vcítění, subjekt vcítění nevědomě napodobuje mimiku pozorované osoby.
Nejpůsobivějšími druhy výrazů jsou smích a pláč. Empatie se projevuje především v- výraz obličeje, pohyby rukou, pohyby hlavy, pohledy očí.

7/ Hromadné sdělovací prostředky (*charakteristika a druhy*)

Někdy také masmédia

Zabývají se produkcí, reprodukcí, distribucí vědomostí široce chápaných souborů symbolů, důležitý význam pro zkušenost v soc. světě.

Tisk(i masově rozšiřované knihy), rozhlas, televize, film, zvukové reprodukce, Internet.

8/ „Řeč“ těla (signály) (*vyjmenujte pět typů*)

Sebedotýkání, Signály bariéry, Signály napětí, Pachové signály, Sign.vzrušení.

9/ Čím se zabývá obor typografie?

Organizace písma v ploše, při respektování logických, estetických, ekonom. atd. pravidel, podléhá dobovému vkusu, ale sama ho ovlivňuje a formuje. Paralela s architekturou.

10/ Čím se zabývá obor grafický design (*v užším smyslu*)?

Obor užitého umění, zabývající se graf. návrhy na plošné (dvourozměrné) výrobky, spolupracuje s písmem a typografií

11/ Čím se zabývá obor písmo?

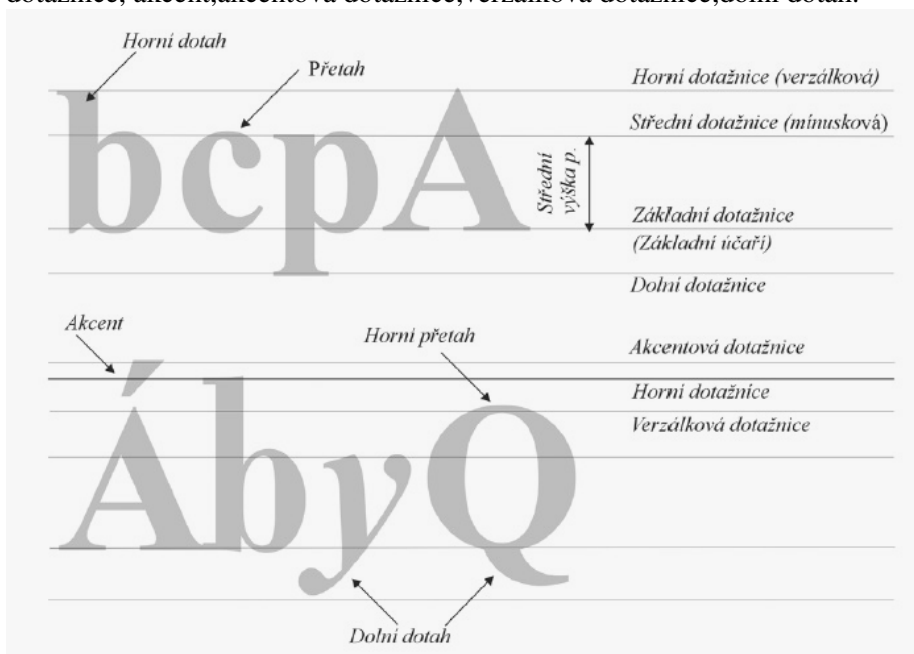
Zahrnuje návrh písma, práce s písmem, ne však typografickým, nedílnou součástí je i kaligrafie - ruční ozdobné písmo

12/ Co zahrnuje grafický design (*v širším smyslu*)?

Termín, který zahrnuje 3 obory - vlastní graf.design, typografii, písmo. Obor užitého umění, zabývající se graf. návrhy na plošné (dvourozměrné) výrobky, spolupracuje s písmem a typografií

13/ Konstrukční prvky písma (*názvosloví*)

horní dotah, přetah (střední dotažnice) střední výška písmene, základní dotažnice (účaří), dolní dotažnice, akcent, akcentová dotažnice, verzálková dotažnice, dolní dotah.

14/ Vyjmenujte pět skladebních částí písma

Horní a dolní Serif, oko, chvost, hřbet, hlava, patka, ucho...

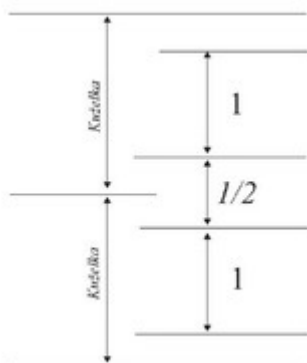
15/ Co je latinka? Jakou zaujímá geografickou rozlohu?

Prakticky na všech kontinentech. Vznik před 2000 tis. lety u Římanů, vznik ovlivnilo písmo řecké a etruské. Celá abeceda kromě J, U a Z. Nejdříve archaická, pak Římská nápisová kapitála. Mělo serify, dekorativní účely.

16/ Co je písmová kuželka? Vyjádřete číselně nebo graficky poměr základního řádkování

Charakteristika:

Různá velikost obrazu písma u různých druhů písma na stejné kuželce

Bodový rozměr nohy písma (typu); u větších stupňů písma se označuje v cicerech; syn. stupeň velikosti písma

Písmo se měří podle velikosti písmové kuželky, která nese obraz písma v bodech. Podle počtu bodů se určuje stupeň písma. Velikost obrazu písem se může v různých druzích písma od sebe lišit. Záleží na tom, v jakém poměru je střední výška písma k písmové kuželce. Linky, ornamenty a výplňkový materiál se měří v bodech a cicerech.

Poměr základního řádkování je 1:0,5 nakreslit:

17/ Vyznačovací písma (pět typů)

Základní písmo
Polotučné písmo
tučné písmo
kurzíva
tučná kurzíva
polotučná kurzíva
kapitálky

18/ Písmová rodina (definice)

Souhrn písem téhož řezu i v jeho vyznačovací popřípadě zdobné variantě ve všech stupních.

19/ Barevný index písma

„Sedé“ zabarvení písma v ploše, písma s jiným b.i. mají různý tón. (přimhuřte oči)

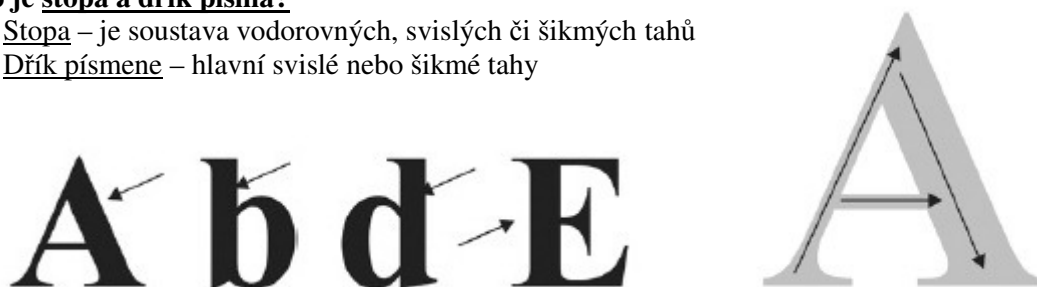
20/ Soubor písma (definice)

Všechny stupně písma stejné rodiny, ale v jedné variantě

21/ Co je stopa a dřík písma?

Stopa – je soustava vodorovných, svislých či šikmých tahů

Dřík písmene – hlavní svislé nebo šikmé tahy

22/ Co jsou pravé a nepravé ligatury?

Ligatura se používá k vyrovnání s choulolistivými skupinami písmen. Ligatura vzniká spojením dvou (i tří písmen) v jedno – výsledkem je jeden znak, který nese schéma obou písmen.

Písma plynule navazující na sebe. Jsou do sebe spojená. Často jsou špatně k přečtení.

fl, fi...

nepravá ligatura je na dvou kuželech – jen přesahuje jedno písmeno do druhého – LA

Nepravé ligatury:

LA LA RA KA

23/ Co je majuskule, minuskule a akcent?

Majuskule-verzálky-velká písmena(ABC), minuskule-mínusky-malá písmena(abc) a akcent-rozlišovací, diakritické znaménko (~Ř)

24/ Co je serif, poloserif, hlava a pata písmene? (popište)

Serif-patka písmene –zakončení tahu písmen, poloserif- částečné zakončení, hlava a pata-Horní a dolní zakončení písmene(d,t)

serif je celá patka třeba a poloserif je jen půlka. Třeba je to dobře vidět na písmenu **T** - dole je to serif a nahoře poloserif.

25/ Co ovlivnilo konečnou podobu písmového znaku (čtyři typy)?

Psací nástroje, materiály, lidské myšlení(jazyk), životní a sociální prostředí

26/ Co stálo na počátku každého pokusu o vytvoření písmového systému (jedním slovem)?

piktogram

27/ Regionální písmové okruhy (podle nástroje a materiálu)

Egyptský-dláto a kámen později papyrus a brko
mezopotamský-hliněné tabulky a tlačítko
čínský – štětec tuš a papír
středoamerický-dláto a kámen pak papír pero a barvy
řecký-kámen dláto keramická hlína a barva
římský- plochý štětec měkký kámen a dláto, pak voskové tabulky s pisátkem a hladítkem, papyrus, pero a inkoust, atd.

28/ Význam písma (tři typy)

Vnímat slovo zrakem a kdykoliv jej opakovaně reprodukovat, žádná místní a časová omezení, jeho vznik souvisí s dělbu práce kdy se rozvíjel obchod a sídliště městského typu

29/ Předstupně písma (tři typy)

mnemogramy- značky sloužící k zapamatování, vlastnické značky- jednoduché značky u dobytka, vrubované hůlky- evidence zapůjčených věcí, zpravodajská hůl, uzlové značky- k zapamatování číselných údajů, řemeslnické značky, Petrogramy- značky z kamenů či klacků (viz děti), Jeskynní malby- ty jako jediné vedli k vývoji písma

30/ Z čeho vznikl piktogram? (jedním termínem)

Mnemogramy a petrogramy k písmu přímo nevedly, buďto zanikly, nebo se ubíraly vlastní cestou, k vývoji písma a jako předstupeň ke vzniku piktogramů sloužily jeskynní kresby.

Piktogram – schématický obrázek reálného předmětu, už to není skalní kresba.

31/ Jaká výtvarná díla vznikají v paleolitu, v mezolitu a v neolitu (přřaďte i dataci)?

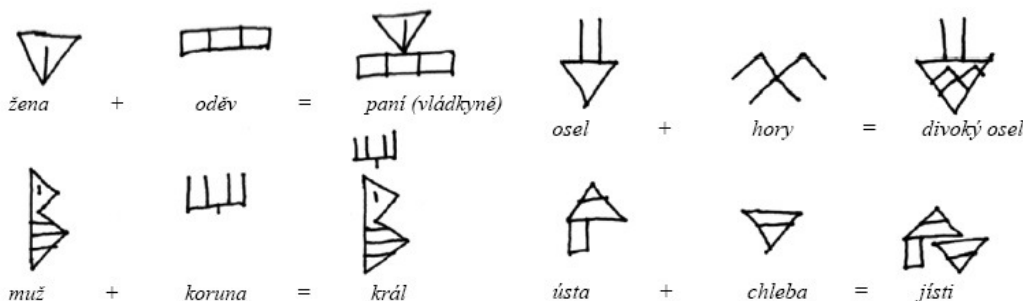
Paleolitu (kolem roku 20 000 p.Kr.)-skalní kresby,
v mezolitu (kolem roku 8 300 p.Kr.)-zjednodušené skalní kresby,
neolitu (5 000 – 1 000 p. Kr.)- dokončuje se vývoj piktogramu.

32/ Vyjmenujte známé lokality s výskytem jeskynních kreseb (alespoň tři)

Altamíra-SP(50 tis. let), Lascaux-FR (20 tis. let), FR-Niaux, sever Afriky a Ukrajina

33/ Co je to ideogram?

Znakem zobrazuje slovo. Váže se k pojmu, který slovo představuje. Proto se písmu říká pojmové nebo znakové. Spojením více piktogramů vzniká ideogram.

34/ Co je to piktogram? Co je Zimní kronika?

Piktogram – schématický obrázek reálného předmětu, už to není skalní kresba.

Zimní kronika je indiánský piktogram z 19. století, piktogramy se dělali do soustředných kruhů na vyčištěnou kůži. Popisovali tak život kmene (třeba průběh roku- jaká byla úroda, kdo si koho vzal...)

35/ Čtyři stupně ve vývoji písma (jen vyjmenujte)

Piktogram, ideogram, slabičné písmo, hláskové písmo

36/ Které moderní písmo dospělo jen do stádia slabičného písma (jeden typ)?

fénický, sumerský a babylonsko-asyrský klínopis, písma drávidská a indická, japonská katakana a hiragana

37/ Co je to bustrofedon?

v Egyptě, psalo se na papyrus,
u svitků - psaní zleva doprava a v druhém řádku zpět.

38/ Co jsou hieroglyfy?

Složitější ideogramy, obrázky místo slov

39/ Jaké nástroje a materiály používá čínská kaligrafie?

Čínská tuž, čínský štětec, roztírací kámen a papír, razítka

40/ Ve kterých oblastech se nezávisle vyvinuly hieroglyfy (pět typů)?

sumerské, chetitské, egyptské, protoindické, čínské a mayské

41/ Která písma se vytvořila z fénické abecedy (pět typů)?

Řecká alfabeta, hegrejské, arabské, syrské, mongolské, bráhmí

42/ Kdy a z čeho vznikla řecká alfabeta? Čím se lišila od své předchůdkyně?

Před 2500lety, převzali beze změn 16 znaků z fénické abecedy, pro samohlásky užívali zbývajících písmen, zavedli 3 souhláskové páry => řecká abeceda o 26 písmenech

43/ Kdy a kde vzniklo první hláskové písmo? Co chybělo?

fénické písmo-ucelený hláskový systém, chyběly samohlásky

44/ Vysvětlete princip akrofónie

K označení počáteční souhlásky slova použili celého znaku pro pojem, který slovo znamenalo.

Když chtěli zpětně pojmenovat příslušnou souhlásku, použili slovo pro celý pojem.

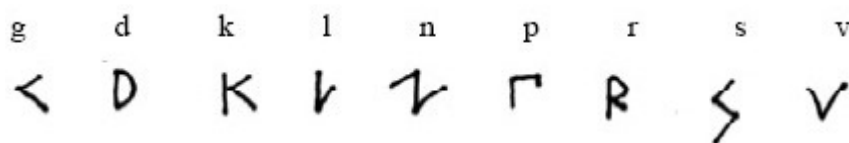
BÉTH(Dům)=B(D), jako V jako Včela.

45/ Jaká písma vznikla z východní řecké alfabety (tři typy)?

Hlaholice, cyrilice, azbuka

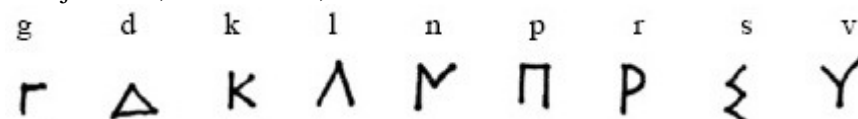
46/ Označte písmena dórské varianty řecké alfabety

Vypadají jako už naše písmena (d-D, v-V, r-R, 03/13)

47/ Označte písmena iónské varianty řecké alfabety

d-trojúhelník, l-otročené V, v-Y

48/ Jaká písma vznikla ze západní řecké alfabety (pět typů)?

Latinské, etruské, arménské, gruzínské, koptské, starogermánské runy

49/ Co je to římská nápisová kapitála (podrobná charakteristika)? Co přinesla nového?

serify-sázení na řádky-lépe, zavedení ligatury, slova oddělena tečkami uprostřed výšky řádku, ustálení písmového schématu, rytus písma (dělení tahů na hlavní a vedlejší)

50/ Římská nápisová kapitála: materiál, technika a tvar žlábků

Předkreslování písma na kamennou desku z měkkého vápence nebo mramoru, vytesáno dlátý do drážky ve tvaru V

51/ Kde a na jakém objektu se nachází nejslavnější nápis na světě?

Trajánův sloup -podstavec(113nl)

52/ Napište tři písmena, která nepatří do konečné podoby latinské abecedy

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z

J, U, Z

53/ Co je to unciála, čím se vyznačuje?

smíšené písmo, stalo se formálním latinským knižním písmem, takový dlouhý konec

54/ Čím a na co se psala římská kurzíva?

Vápnem, úhlem škrábanými do omítky, nebo jiný způsob rytí (do voskových tabulek)

55/ Co jsou to tzv. písma národní (datace)?

Modifikace písem římských. 6 stol.

56/ Co je karolinská minuskule? Jaký proces uzavírá?

Vznik z unciály trval od gotiky, vývoj malé abecedy.

57/ Kudy vedlo zeměpisné rozhraní mezi texturou a rotundou (jedním slovem)?

Itálie a Francie vs. Německo

58/ Co je to rotunda?

Gotická knižní minuskule, Italská paralela textury

59/ Co je to textura?

Gotická knižní minuskule, dekorativní účinek, střídání tučných dřívků a osnovy řádku. minimalizace horních a dolních přetahů, rytířské

60/ Co jsou to fraktura a kurent?

Německé, F-lomené, úsporné, tiskové, světlejší barevný index

K-listinné, “kudrlinky“, dlouhý tah perem, kancelářské a školské písmo

61/ Vyjmenujte pět kritérií klasifikace tiskového písma

1. kolmost a šikmost osy (kulatých písem)
2. diferencovaná a nediferencovaná šířková proporce písmen
3. síla rozlišení hlavních a vedlejších tahů písmen,
4. přítomnost serifů; způsob jejich napojení
5. další (země vzniku, autor a písmolijna, vztah verzálek a minusek atd.)

62/ Lineární písmo serifové (synonyma, charakteristika, druhy)

- clanderon, egyptienka
- Patří sem písma z egyptienek a jejich moderní modifikace. SPOjují se zde prvky antikvy (serify a diferenciacie písmových tahů) a lineárního písma (skelet znaků). Šířková proporce je většinou neměnná.
- clanderon, s trjúhelníkovými serify, s rovnými serify (egyptienka)

63/ Přechodová antikva (synonyma, charakteristika, hlavní zástupci)

- zahrnuje barokní antikvy 2. poloviny 18. stol. a jejich moderní modifikace. Tvoří časový i tvarový přechod mezi renezanční a klasicistní antikvou, přechod od písem z psaných předloh k písmům konstruovaným. Jsou to univerzální knižní písma.
- Fournier, Baskerville, Old Face, ITC Zapf International, ITC Century, Menhartova romana, Kolektiv, Týřova antikva.

64/ Dynamická antikva (synonyma, druhy, charakteristika, hlavní zástupci)

- Renesanční antikvy od 2. pol. 15. stol. do 1. pol. 18. století a jejich novodobé modifikace; používá se především jako knižní písmo, pozdněrenesanční písma jsou ale univerzální
- benátská, renesanční, pozdně renesanční
- Jensonova Antikva (1470), Centaurus, Bembo, Palatino, Plantin, Erhardt

65/ Statická antikva (synonyma, druhy, charakteristika, hlavní zástupci)

- Klasicistní antikvy konce 18. stol. a začátku 19. stol. a její moderní modifikace. Uzavírají historický vývoj knižního písma. Kresba všech písmových znaků je statická, konstruovaná.
- Používá se jako knižní písmo.
- didotovská, anglická
- Didot, Bodoni, Modern 20, ITC Modern No. 216

66/ Lineární bezserifové dynamické písmo (synonyma, druhy, charakteristika, hlavní zástupci)

- Písmu navazuje na tvarové dynamické schéma renezanční antikvy, ale bez serifů. Písmu se používá jako akcidenční, ale i knižní.
- se svislou osou, s nakloněnou osou
- Antque Olive, Frutiger, Gill, Syntax

67/ Lineární bezserifové geometricky konstruované písmo (druhy, charakteristika, hlavní zástupci)

- Vychází z konstruktivismu přelomu 20. a 30. let. Snaha o odklon od tradice. Všechny tahy jsou nediferencované, písmové znaky jsou koncipovány do geometrického tvaru, nebo z něho vycházejí. Písmu se využívá v akcidenční a reklamě
- odvozené ze čtverce, odvozené z kruhu, odvozené z jiného geometrického tvaru
- Eurostile, Microgramma, Futura, Kabel, Barend, Gothic Barend

68/ Lineární bezserifové statické písmo (druhy, charakteristika, hlavní zástupci)

- Toto písmo zahrnuje grotesky 19. století a jejich moderní modifikace. Vzorem pro tato písma bylo statické schéma klasicistické antikvy
- grotesk, neogrotesk
- Akcidenční grotesk, Univers, Helvetica, Folio

69/ Lineární antikva (charakteristika, druhy)

- Písmu slučuje kresbě a tvarové prvky písem antikvových a bezserifových. Jsou to písma jak knižní, tak i časopisecká a akcidenční. V současné době vzniká řada písem v této klasifikační skupině. Šířková proporce je nejednotná, často však stejná. Stínování je výrazné, jen u písem s jemnými serify je nepatrné.
- s jemnými serify, se skrytými serify, s rozšířenými koncovými tahy
- ITC Quorum, ITC Serif Gothic, Fritz Quadrata, Icone, Optima, Pascal

70/ Klasifikujte minimálně tři ukázky (*druh písma, jméno písma*)

- a/ ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZabcdefghijklmnopqrstuvwxyz
- b/ ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZabcdefghijklmnopqrstuvwxyz
- c/ ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZabcdefghijklmnopqrstuvwxyz
- d/ ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZabcdefghijklmnopqrstuvwxyz

71/ Proč opticky vyrovnáváme řádky minusek?

- kvůli problémům s horními a dolními přetahy, popř s tím, že nejsou.

72/ Co je rozpal písma?

- vzájemné vyrovnání mezer mezi písmeny tak, aby vzdálenosti mezi jednotlivými písmeny byly opticky stejné; aby bylo slovo, řádek a celý text opticky vyrovnaný; aby text tvořil co nejkompaktnější šedou plochu

73/ Co je hlavním cílem (posláním) typografie?

organizace písma v ploche

74/ Jaká je paralela mezi typografií a architekturou?

organizácia materiálu v priestore (3D) vs. org. písma v ploche (2D), obe pracujú so štandardnými prvkami – prefabrikátmi

75/ Co je alfou i omegou typografie? (*jedním slovem*):

čitelnost (tj. její vlastní užitnost)

76/ Co je optický střed, kde všude se uplatňuje? (*popište pozici vůči geometrickému*)

je vyšší oproti geom.. oblast, kde sa oko pozerá najprv, dáva sa tam titulok, nadpis, ...

77/ Zlatý řez; Fibonacciho čísla a zlomky

nie je šanca to nakresliť - víťaz 06_Typografie.pdf, 6 strana

-- Zlatý rez: $(5-1)/2 = 0,62$

-- Fibonacciho čísla: 1,1,2,3,5,8,13,... sÅš blÅzke zlatÅ©mu rezu

-- Fib. zlomky sú 1/1, 1/2, 2/5, 3/8, 5/13, ...

78/ Dělení formátů normalizované řady

A0-A8, B0-B6, C0

79/ Řada A: A0, A1, A2, A3, A4, A5 a A6 (*přiřad'te číselné hodnoty*)

-- A0: 1489 x 841 mm

-- A1: 841 x 594 mm

-- A2: 594 x 420 mm

-- A3: 420 x 297 mm

-- A4: 297 x 210 mm

-- A5: 210 x 148 mm

-- A6: 148 x 105 mm

80/ Řada B: B0, B1, B2, B3, B4, B5 a B6 (*přiřad'te číselné hodnoty*)

-- B0: 1414 x 1000 mm

-- B1: 1000 x 700 mm

-- B2: 700 x 500 mm

-- B3: 500 x 350 mm

-- B4: 350 x 250 mm

-- B5: 250 x 175 mm

-- B6: 175 x 122 mm

81/ Vyjmenujte čtyři základní estetické kategorie, které platí i v typografii

symetria, rovnováha (vyváženost'), rytmus, kontrast

82/ Co je hladká a smíšená sazba?

hladká: sazba bez výrazných typografických prvků, robená z 1 typu písma, urobený zákl. ("chlebový") text

-- *zmiešaná*: obsahuje písma rôznych rezov, má celú radu typografických prvků, obsahuje vyznačovacie varianty písma a rãzne stupne veľkostí písma na titulky, záhlavie kapitol, poznámky

83/ Vyjmenujte dva současné typometrické systémy; jak se u nich jmenují stupně 12 b.?

- Didotův měrný systém

1 bod = 0,3759 mm (značíme 1b. nebo 1)

12 bodů = 4,513 mm = 1 cicero (značíme 1 cic. nebo 1c.)

- Měrný systém pica
- 1 point = 0,3528 mm (značíme 1pt.)
- 12 points = 4,23 mm (značíme 1 pica)
- 72 points = 25,4 mm = 6 picas = 1 palec (inch)

84/ Vyjmenujte čtyři základní typografické prvky

- Písmo, slovo, řádek, sloupec

85/ Vyjmenujte osm způsobů členění na logické a optické celky

- členenie pomocou odstavcov, čtverčík je štvorec na výšku kuželky
- členenie pomocou liniek - horizontálnych i vertikálnych, různé hrúbky
- členenie pomocou rámcu
- členenie pomocou rôznych rezov a veľkostí písma
- členenie pomocou stĺpcov
- členenie pomocou bodov, značiek, číslic a pod.
- členenie vertikálne a horizontálne (pozn. horiz. - napr. také boxy rôznej dĺžky vedľa seba)
- členenie pomocou veľkých medzier medzi riadkami

86/ Vyjmenujte hlavní předpoklady vzniku knihtisku; rozved'te (pět typů)

- Papier: pergamen, na ktorý sa tlačilo počas stredoveku bol drahý a nedostatkový, prvá papieren vznikla v Taliansku v r. 1286, papier bol tiež drahý, ale oveľa lacnejší ako pergamen; zákl. surovina - vlákna rôznych rastlín, doplnená hadrami
- Knihy: premeny od vypaľovaných alebo na slnku sušených doštičiek, papyrusových zvitkov (rotulus), voskových doštičiek, po stredovekú rukopisnú knihu (kódex). Spolu s nimi sa začínajú objavovať otlače drevorezov na hracích kartách a náboženských obrázkoch. Objavujú sa aj knihy zostavené z týchto doskotlačí, kde sú drevorezové obrázky často sprevádzané textom. Boli to hlavne mená svätých a náboženské príbehy. Vznikajú tzv. blokové knihy. Písmo je tu vyrezané nožom a dlátom spolu s obrázkami do hruškového alebo zimostrážového dreva. Postupne sú tlačené tzv. donáty (latinské gramatiky) a biblie chudobných, kde sú ilustrácie tlačené. Knižné ilustrácie pomocou drevorezu sa držali až do 17. st.
- Vzdelanosť: rozvoj školského vzdelania, vznik ďalších univerzít zvýšil dopyt po knihách, hlavne konzumného charakteru. Pri univerzitách vznikajú rôzne inštitúcie pre rozširovanie kníh - požičiavajú sa za peniaze, rozmnožovali podľa diktátu. Existovali aj pisári na prenájom. Predaj kníh sa začal rozvíjať, vďaka univerzálnemu jazyku - latinčine sa šírili i za hranice. V stredoveku vznikli tieto typy kníh podľa ich funkcie: liturgické, študijné (individuálne, inštitucionálne), rukopisy zábavného a poučného čítania
- Písmo: bol jeho vývoj od majuskulného, uncialného, polounc., tzv. národného, miniskulného, po tzv. karolínsku miniskulu. V 12 st. sa začína transformovať na gotickú miniskulu, od konca 13. st. sa objavuje kurzívne písmo, cca 1400 v Taliansku vzniklo humanistické písmo, ktoré sa stalo predlohou pre prvé renesančné tlačové písmo.
- Technické podmienky: všeobecná znalosť vinárskeho a knihárskeho(?) lisu. Tlačiarenský lis sa mu podobá. Ďalším dôležitým faktorom bol rozvoj metalurgie.

87/ Vyjmenujte pět hlavních složek knihtisku (vynálezu)

- Pohyblivá litera, konstrukce licího strojeku, vytvoření liteřiny, tisková barva, konstrukce tiskařského lisu

88/ Co znamená zkratka B42 ?

Latinská Bible

89/ Jak se jmenuje první česká tištěná kniha, kdy a kde byla vytištěna?

Kronika Trojanská (1468) v Plzni

90/ Co jsou inkunábule (synonymum, charakteristika)?

prvotlače, teda knihy pochádzajúce z renesančného obdobia cca 1450-1500

91/ Kdo, kdy a kde vynalezl knihtisk?

Johanes Gutenberg – první polovina 15. stol. Německo

92/ Charakterizujte stručně renesanční typografii

jednoduchá, objavujú sa vyznačovacie písma, ustáľuje sa titul knihy, tlačiar začínajú používať vlastné značky

93/ Vyjmenujte dva renesanční tvůrce písma

Claude Garamond, Jean Jannon

94/ Jaké písmo vytvořil Nicolas Jenson? Kdy?

Antikvu (Benátskou) 1470

95/ Kdo byl Aldus Manuntius a kdo byl jeho spolupracovníkem?

Byl to slavný benátský tiskař a jeho spolupracovníkem byl Francesco Griffo

96/ Charakterizujte stručně barokní typografii

Doba nových grafických technik – medirytu a leptu. Typografia sa mení, od jednoduchosti sa vyvíja ku zdobnosti písma, objavuje zdobné písma a typoomnamenty. Písma sú ponúkané v celých súboroch, objavujú sa kapitálky.

97/ Vyjmenujte dva barokní tvůrce písma

William Caslon, John Baskerville, Pierre Simon Fournier, Philippe Grandjean

98/ Charakterizujte stručně klasicistní typografii

Mědirytina se stává trvalou výzdobou knihy, vydávají se obsáhlé svazky reprodukcí obrazů známých malířů, mapové atlasy a katalogy, ale i vědecká literatura s ilustracemi. Práce s rydlem ovlivňuje i písmo. Završuje se vývoj antikvy.

99/ Vyjmenujte dva klasicistní tvůrce písma

Francois Ambroise Didot, Firmin Didot, Giambattista Bodoni, Alois Senefelder

100/ Vyjmenujte jednoho významného renesančního, barokního a klasicistního tvůrce písma

101/ Charakterizujte stručně písma 1.pol. 19.století

Toto století nemá v typografii dobrou pověst, nazývá se úpadkovým. Přesto byly vytvořeny některé pozoruhodné druhy písem. Polygrafie, díky v minulém století nastartované průmyslové revoluci, dostala několik novinek, které podstatně zkvalitnily a zrychlily tisk. Byl to především první *celokovový tiskařský lis* (1800), pak Němec Friedrich König sestrojil v Anglii první *rychlolis s tlačným válcem* (1811). 1853 byl vynalezen *samonakladač*, 1853 *příklopový lis*, 1863 první skutečná *rotačka* a 1866 *řezání papíru po tisku*. 1826 Niepse a 1839 zase Daguerre vynalezli *fotografii*. 1850 byly na světě první *reliéfní zinkografické štočky*. 1868 český malíř Jakub Husník objevil *světlotisk* a 1878 Karel Klíč vynalezl tiskovou techniku zvanou *hlubotisk*.

102/ Jaké písmové druhy vznikly v 1.pol. 19.století (vyjmenujte alespoň čtyři)

tučná antikva, egyptienka, grotesk, italienka, toskánska

103/ Jaká umělecká hnutí působila na typografii v 2.pol. 19.století?

Arts and Crafts, Secese

104/ Charakterizujte stručně secesní typografii a design; jmenujte významné autory

Našla inspiraci v japonských barevných dřevořezech. V různých zemích dostává toto hnutí různé názvy: Jugendstil (podle časopisu *Jugend*), Art nouveau, Secese. Má výraznou a nezaměnitelnou estetiku, která si podmanila typografii i písmo. Typografie používá do té doby neobvyklých a originálních postupů, kompozice sloupce se osvobozuje, výrazně vertikalizuje (nebo naopak horizontalizuje). Vše je podrobeno návrhu. Bohaté je používání *typografických ornamentů* a ornamentů vůbec. Ty jsou teď kresleny, protože to umožňuje reprodukční technika litografie.

Poprvé v historii se uplatňuje nové výtvarné médium – *plakát*, a to především v díle Henriho Toulouse-Lautreca, Julese Chereta a Alfonse Muchy, ale i mnohých dalších. Písmo se stává rovněž ornamentem. Ručně jsou kresleny titulky. *Knižní vazba* je bohatě dekorována, je používáno zlacení a u některých dokonce mosazného kování či bronzových reliéfů.

105/ Jaká umělecká hnutí působila na typografii v 1.pol. 20.století? (jen vyjmenujte)

Die Brücke (Most), Art Deco

106/ Charakterizujte stručně dadaistickou typografii; jmenujte významné autory

Využívá se nahodilosti a absurdity, principem je hříčka a nonsens. Alsasan Arp, Němci Ball a Hulsenbeck, Rumuni Janco a Tzara

107/ Charakterizujte stručně futuristickou typografii; jmenujte významné autory

Neklid v typografii, Kaligramy (a Typogramy). Guillaume Apollinaire, Malevič, Gončarovová, Larionov, Majakovskij

108/ Co jsou kaligramy a typogramy; jmenujte významného autora

Kaligram, též *ideogram* je báseň, jejíž písmena a slova jsou uspořádána typograficky do určitého obrazce.

typogram - pôvodne antická báseň napodobňujúca grafickou podobou, spojením veršov rôznej dĺžky obraz predmetu, ktorého sa týka.

Guillaume Apollinaire

109/ Charakterizujte stručně expresionistickou typografii; jmenujte významné autory

Výtvarný směr demonstrující lidské vášně a neřesti, víru v tajemné vztahy vnitřní podstaty všech jevů. Pomocí barev, tvarů, ploch a linií zhmotňuje duševní svět člověka. Výtvarná skupina *Die Brücke* (Most) založená v Drážďanech Kirchnerem, Heckelem, Schmidt-Rottluffem. Typografie je spíše kaligrafii.

110/ Charakterizujte stručně typografii Art Deco

Výtvarné hnutí v užitém, dekorativním umění, které působí paralelně s hnutím elementární typografie a spolu s ním se vrací k základním formám, ale s ornamentem a mnohotvárným dekorem.

111/ Charakterizujte stručně funkcionalistickou typografii; jmenujte významné autory

Zrušila typografii „Na osu“. Zalamování na levý či pravý praporek. Používá výhradně písmo Grotesk. Místo ornamentů používá černobílé a barevné plošky, silné linky a jiné geometrické tvary. Pravoúhlý řád. Nová písma.

112/ Zneužití typografie ve 20.století

Nacismus zakázal všechny umělecké styly a vytvořil zvláštní bezpohlavní umění vycházející z požadavků ideologie a politiky. Nadirigoval zvláštní životní styl založený na scestné ideologii o vyšší rase. Rovněž vytvořil vlastní design a vizuální styl. Byla zhotovena písma, která navazovala na středověké vzory. Vznikla nezaměnitelná typografie. To vše sloužilo národně socialistické ideologii, propagandě, manipulaci s lidmi. Poprvé, a ne naposledy, se setkáváme se zneužitím typografie nějakou ideologií. Mohou následovat další příklady: SSSR, Čína atd.

113/ Vyjmenujte některá typografická hnutí v 2.pol. 20.století (pět typů)

Mezinárodní typografický styl (okolo 1945), Obrazová typografie (okolo 1955), Funkční typografie (okolo 1960), Fluxus (okolo 1965), Experimentální typografie (okolo 1965), Pop a psychodelika (1965), Typografie punk (okolo 1975), Nový funkcionalismus (okolo 1980), New Wave (Nová vlna) (okolo 1980), Encyklopedická typografie (okolo 1985), Multistyllová typografie (současnost)

114/ Co není kniha?

Brožura, Ročenka, Bulletin, Katalog, Noviny, Časopis.

115/ Předchůdci knihy (pět typů)

Skalní kresby, Hliněné tabulky, Svitky, Voskové destičky, Pergamenový a papírový kodex, Blokovaná kniha.

116/ Tři hlavní části knižního celku (třemi slovy)

Přebal, Vazba, Knižní blok.

117/ Kniha (definice)

Kniha je literární nebo obrazová publikace, která tvoří myšlenkový nebo výtvarný celek, je zpravidla vytištěná a knihařsky zpracovaná.

118/ Struktura knihy (vnitřní uspořádání, názvy hlavních po sobě jdoucích stran)

1. str. knihy signet
2. str. knihy vakát
3. str. knihy patitula
4. str. knihy frontispice nebo souhrnný titul nebo vakát
5. str. knihy hlavní titul
6. str. knihy vakát, autorská tiráž
7. (9., popř. jiná lichá) str. knihy začátek textu, popř. úvod nebo předmluva

119/ Druhy knižní vazby (pět typů)

Brožovaná kniha, Polotuhá vazba Kartónové desky, Tuhá vazba, Ruční unikátní vazby.

120/ Identifikační prvky knižní edice (alespoň pět)

Formát knihy, vnější kompozice knihy (typ přebalu a vazby), vnitřní kompozice knihy (typografická osnova a obraz knihy), knižní obálka (použité písmo, rozvržení písma, barva, styl grafických prvků), název edice a ediční značka.

121/ Funkce knižního přebalu (původní i současná)

Původně – ochrana knihy

Vizitka knihy, navozuje její obsah, propaguje ji.

122/ Noviny (definice)

Noviny jsou periodické médium, kde jsou textové informace (zprávy) a obrazové informace (fotografie, ilustrace, informační grafika) vizualizovány; jsou logicky a typograficky organizovány; jsou vytištěny na speciální levný (novinový) papír zpravidla formátu A3 (popř. větším). Pro nás, grafické designéry a typografy, jsou noviny, jejich koncepce i realizace, zajímavým úkolem.

123/ Typografické prvky novin (*deset typů*)

1. titulek (přes dva, tři a čtyři sloupce; kaligrafický a kreslený titulek), 2. podtitulek a nadtitulek, 3. perex (domicil), 4. sloupce (rychlé a pomalé čtení), 5. fotografie (černobílá a barevná; klíčová fotografie), 6. popisky, 7. obrázky (grafy, ilustrace), 8. rámečky, 9. lišty, 10. linky, 11. barevné plochy (podtisky), 12. inzerce

124/ Kategorie novin podle typografické podoby (čtyři)

1/ klasická typografie
2/ vyvážená typografie
3/ dynamická typografie
4/ typografie bulváru

125/ Časopis (*definice*)

periodická publikácia, ktorá vychádza v pravidelných týždenných až polročných intervaloch, obsahuje príspevky viacerých autorov a má vopred vymedzený program i špecifické zameranie.

126/ Typografické prvky časopisu (*deset typů*)

127/ Cílové skupiny časopisu (charakteristika)

128/ Co jsou vizuální informační systémy?

Vizuální informační systémy (dříve nazývané grafické informační systémy) jsou ucelené řady grafických znaků, které vykazují obsahovou a formální (stylovou) jednotu.; tyto soubory grafických znaků mohou být uzavřené i otevřené co do počtu, musí ale vykazovat stejnou sématickou úroveň a musí dosahovat stejného stupně stylizace. Vizuální informační systémy působí jednosměrně (to mají společné s komunikací mediální). Jejich působnost a rozšíření sahá od dopravy na různé úrovni (letecká, silniční a jiná), přes využití ve vědecké literatuře a v informačních technologiích, v obchodních a zábavních prostorách až po sportoviště olympijských her. Vizuální informační systémy spoluvytváří vizuální charakteristiku měst; jsou symptomem civilizace.

129/ Co je základním stavebním prvkem vizuálních informačních systémů? (*jedním slovem*)

piktogram

130/ Vysvětlete stručně podstatu eidetické redukce

Vezmeme příklad pojmu, který chceme analyzovat, uděláme seznam všech jeho charakteristických znaků, jež se nám zdají podstatné, a stále více tyto znaky modifikujeme, až do okamžiku, když hrozí, že daný pojem ztratí význam. To, co po této operaci zůstane, tedy to, co už dále nelze modifikovat, pokud nechceme zničit konečný význam, se nazývá **fenomenologické reziduum**. Tento zbytek určuje **eidetickou podstatu** pojmu, tedy typický a neměnný způsob, jímž se určité věc či fakt jeví lidskému vědomí. V eidetickém pojetí se objekt jeví oproštěn od všeho, co je náhodné, podružné a nikoli nutné, protože každý variabilní či subjektivní prvek byl eliminován

131/ Vývoj piktogramu (*tři fáze*)

paleolit (starší doba kamenná 2 500 000 – 9 000 př.n.l.) - kolem roku 20 000 vznikají skalní kresby

mezolit (střední doba kamenná 9 000 – 5 000 let př.n.l.) - kolem roku 8 300 vznikají zjednodušené skalní kresby

neolit (mladší doba kamenná 5 000 – 1 000 let př.n.l.) - dokončuje se vývoj piktogramu
Nakonec víme, že **piktogram** stál na začátku každého pokusu o vytvoření písmového systému, i když tento znakový systém mnohokrát zkončil napůl cesty nebo ve slepé uličce.

132/ Kde se objevují v nedávné historii piktogramy jako konečný stupeň vývoje písma?

Piktogram u severoamerických indiánů

133/ Co je semiotika?

souhrnný název pro vědecké teorie zkoumající vlastnosti znaků a znakových soustav (přirozených n. formalizovaných jazyků aj.), kt. mají svůj urč. význam.

134/ Co je znak (definice)?

(*signum, signans*) je něco, za čím se skrývá něco jiného (*signatur, referent, věc*), a existuje někdo, kdo si takový vztah uvědomuje.

135/ Co jsou znakové systémy?

136/ Co je to semióza?

Je to proces v němž se znak vytváří poprvé nebo proces, kdy ze systému znaků daného (množiny znaků hotových,) vybírá znak, kterým chceme něco označit.

137/ Co jsou motivované a konvenční znaky?

Je-li to vztah podobnosti nebo logické souvislosti, mluvíme o *motivovaném* znaku. U případů, kdy je vztah nahodilý, ujal se termín *konvenční* nebo také *arbitrární* (libovolný) znak.

138/ Stabilita znaků a znakových systémů (*tři druhy a příklady*):

Znaky a znakové systémy vykazují různou míru stability a nestability a mají tendenci se vyvíjet:

1/ některé jsou **relativně stabilní** (Morseova abeceda, Mendělejevova tabulka chemických prvků, písmové abecedy různých jazyků, notový zápis);

2/ další jsou **proměnlivé** (živé přirozené jazyky: slovní zásoba, výslovnost);

3/ nakonec jsou **institucionálně měněné** (přirozené jazyky: gramatika, pravopis; dopravní značky a další **vizuální informační systémy**).

139/ Co je diadická semiotika; kdo ji první vyslovil? (*vysvětlete princip*)

Jazyk jako systém znaků se skládá za dvou částí: **označujícího – signifikant** (např. akustický obraz) a **označovaného – signifikát** (pojem). Tuto teorii formuloval švýcarský lingvista **Ferdinand de Saussure** (1857 – 1913); silně ovlivnila lingvistické a filozofické myšlení první poloviny 20. století a je jednou z hlavních sémiotických teorií; nazývá se **diadická sémiotika**. Saussure definoval také základní principy znaku:

1/ **princip arbitrárnosti znaku**; vztah mezi označujícím a označovaným je libovolný (arbitrární). Arbitrární jsou konvenční znaky. Nejsou to jen slova či znaky písmen, ale také dopravní značky (zákazy); arbitrární jsou i barvy v informačních systémech apod. Podle Pierse sem patří i *symbols*.

2/ **princip lineárnosti znaku**: označující v jazykovém znaku probíhá v čase (v jedné dimenzi; řetězení); písmo je také lineární, ale také zároveň plošné (2D). Jiné znakové systémy kombinují více dimenzí: např. dopravní značky (prostorové umístění, tvar, piktogram).

140/ Co je triadická semiotika; kdo ji první vyslovil? (*vyjmenujte tři stupně*)

Další z významných sémiotických teorií, která ovlivnila lingvistické a filozofické myšlení první poloviny 20. století a je jednou z hlavních sémiotických teorií, se nazývá **triadická sémiotika**. Formuloval ji americký logik a filozof **Charles Sanders Pierce** (1839-1914).

Triadická koncepce sémiotiky je založena na vztahu **objektu, znaku a interpretanta** (určení vztahu znak - objekt).

141/ Co jsou ikony? (*definice a příklady*)

znaky založené na podobnosti; u Saussure to znamená, že mezi označujícím a označovaným je **výrazný** vztah podobnosti; naturalistický motiv; zobrazení reálného předmětu; Pierce dělí ikony na tři základní typy:

obrazy: optické (fotografie, portréty, mapy, ale také filmový záběr, realistický obraz, realistické skalní kresby, realistický motiv ornamentu); sluchové (zvukomalebná slova - onomatopoeia); čichové (parfémy napodobující vůně květin, ale také koňský pach či vůni tabáku či whisky); chuťové (napodobující různé příchutě);

diagramy: zobrazují strukturu nejrůznějších zobrazovaných jevů nejrůznější formou;

metafory: jsou založeny na podobnosti a přenesení významu; uplatňují se hlavně v přirozených jazycích, různých druzích umění (hlavně slovesných), v mytologii a náboženství.

Nás zajímá ikona ve vizuální komunikaci jako *fotografie, zobrazení reálného předmětu, skalní kresby, naturalistické motivy ornamentu (florální, zoomorfní a antropomorfní) apod.*

142/ Co jsou indexy? (*definice a příklady*)

znaky odkazující na jednotlivý předmět, událost nebo jev;

stylizace; *piktogramy a obrazové značky (corporate design)*, ale např. také stopa v písku odkazující na člověka či „tanec“ včel předávající informace o potravě.

143/ Co jsou symboly? (definice a příklady)

konvenční znaky; nejvyšší stupeň stylizace; důsledná abstrakce, kde k pochopení významu je potřebná konvence (dohoda); znaky přirozených jazyků (*písmo*), *geometrické motivy ornamentu*, matematické a jiné vědecké symboly; symbolický jazyk umění, náboženství, mýtů, pohádek a snů; znamení a pověry; neostře symboly (nejednoznačně definované, nevědecké).

144/ Co vyjadřuje pojmem syntaktická vyváženost piktogramové řady?

Piktogram je základním stavebním prvkem *vizuálních informačních systémů*; je článkem *piktogramové řady*. Proto musí mít určité vlastnosti, které jsou společné všem piktogramům (popř. i ostatním prvkům) takovéto piktogramové řady. Především musí zahrnovat logickou množinu stejných obsahů; piktogramy musí být tématicky rovnocenné. Pokud chápeme piktogram jako *znak*, musí podle *diadické sémiotiky* být vztah mezi *označujícím* a *označovaným* u všech piktogramů stejný. Podle *triadické sémiotiky* všechny piktogramy musí vykazovat stejnou míru stylizace. *Eidetická redukce* probíhá u každého piktogramů řady s ohledem na ostatní piktogramy celé řady; *eidetická podstata* všech piktogramů je stejná (rovnocenná).

Tuto vyrovnanost či nevyrovnanost, jakož i další vztahy mezi znaky zkoumá **syntax (skladba)**.

145/ Prefabrikáty a rastry (*popis*)

K dodržení jednotného grafického stylu piktogramové řady pomohou i **skryté rastry**, do kterých umístíme **prefabrikované i neprefabrikované grafické prvky**. Prefabrikáty (předvyrobené a standardizované prvky) nám ulehčí práci tam, kde se v zadáních objevují obdobné a zastupitelné reálné motivy (např. části lidského těla). Je to jiná práce, než tvorba klasického piktogramu podle metodického postupu, jaký zde probíráme. Je to jakási **animace** prvků v dané ploše. Dobrým příkladem jsou informační systémy některých olympijských her a informační systémy ve zdravotnictví. Rastry však nejsou vždy podmínkou.

146/ Ochranná známka (*charakteristika a značení*):

Grafický symbol jako zástupný symbol firmy, je nositelem její činnosti a tradice.

Synonymum - Kodifikovaná známka

Registered, Trade mark

synonymum ochranné známky to by mělo být TM – Trademark a nebo R v kolečku – registret

147/ Obrazová značka (*synonymum a definice*)

Piktogram – 1. stupeň ve vývoji písma, dají se vysledovat při vzniku každého písmového systému.

Definice – Piktogram je stylizovaný obrázek reálného předmětu. V současnosti je základním prvkem vizuálních informačních systémů.

148/ Písmová značka (*synonymum a definice*)

Logotyp

149/ Základní funkce značky a logotypu

Většina organizací (i jednotlivců) je používá pro identifikaci s okolím. Značka se chová jako zástupný symbol, který vyjadřuje činnost firmy.

150/ Kritéria kladená na dobrou značku a logotyp (*alespoň šest*)

Originalita, Jednoduchost (a s ní spojená zkonstruovatelnost), Zapamatovatelnost, Jednoznačnost, Dokonalost grafického projevu, Vyrovnanost grafických prvků (a s ní spojená zmenšitelnost a zvětšitelnost), Černobílé provedení, Plastické provedení, Aplikovatelnost v různých materiálech.

151/ Ochrana značky (*způsob, popište dva druhy - zákony*)

Ochrana proti změnám a zneužití. To první ošetřuje autorský zákon a pevně stanovená smlouva s grafika s objednavatelem, to druhé obchodní zákon. Registrace na patentovém úřadě by měla být samozřejmostí.

152/ Předchůdci značky (*alespoň pět typů*)

Heraldika, Monogram, Cejchy, Piktogramy, Hospodářské značky.

153/ Popište tisk z plochy a vyjmenujte tři grafické techniky

Tisknoucí prvky přijímají barvu a odpuzují vodu, *netisknoucí prvky* přijímají vodu a odpuzují barvu.

ofsetový tisk

litografie

světlotisk

154/ Popište tisk z hloubky a vyjmenujte tři grafické techniky

Tisknouce prvky jsou různě hluboko vyhloubená či vyleptaná místa. Hlubokým místům v tisku odpovídají hluboké tóny, nízkým místům odpovídají světlé tóny. Tónový rozsah řídí množství nanesené *transparentní barvy*. *Netisknoucím prvkem* je dokonale rovná (rotační) plocha zbavená barvy pomocí speciální přiléhavé *stěrky*.

Heliogravura

Hlubotisk

ocelotisk

155/ Popište sítotisk a jak se nazývá grafická technika

Tisknouce prvky jsou nevykrytá místa na *sítu*, *netisknouce prvky* jsou vykrytá místa na sítu. Síto je potaženo na světlo citlivou želatinovou vrstvou. Ta se, po přiložení masky (plochého filmu s kresbou), osvítlí. Osvícená místa se zpevní, neosvícená místa se následně vyplaví vodou. Po usušení je síto připraveno k tisku.

Grafickou techniku tisku přes síto nazýváme serigrafie

Techniky dělíme podle způsobu přípravy sítotiskových šablon na:

obkřívací techniku,

vymývací techniku,

vyřezávací techniku

a techniku s použitím citlivé vrstvy.

Dále pak na **jednobarevnou** a **vícebarevnou**

156/ Popište tisk z výšky a vyjmenujte tři grafické techniky

Tisknouce prvky jsou vyvýšená místa, která se při navalování barev dostanou do styku s barvou a při vlastním tisku se dostanou do kontaktu s papírem, *netisknouce prvky* jsou místa výrazně nižší, která se při navalování barev nedostanou do styku s barvou a při vlastním tisku se nedostanou do kontaktu s papírem.

Kamenoryt

Dřevořez

Ražená technika (šrotový tisk)

Dřevoryt

Linořez a linoryt

157/ Tři základní sémiotické stupně stylizace ornamentu a jejich význam (třemi větami)

ikon (naturalistický motiv zobrazení reálného předmětu)

index (vyšší stupeň stylizace, např. egyptský ornament - vodní lilie)

symbol (nejvyšší stupeň stylizace, důsledná abstrakce, kde k pochopení motivu je třeba znát "abecedu", např. dopravní značky).

158/ Tři funkce ornamentu (třemi slovy)

Zdobná, významová, praktická

159/ Rozdíl mezi dekorem a ornamentem. Co je ornamentika?

Dekor – Jednotlivý zdobný prvek doplňující součást jiného díla

Ornament – Násobek zdobného prvku vzniklý opakováním podle daných pravidel

– Je vždy spojen s dílem a je začleněn do jeho struktury

160/ Dělení ornamentů podle motivů (druhy a poddruhy)

a/ geometrický ornament

Geometrické ornamenty se skládají ze základních geometrických obrazců nebo jejich částí: bod, úsečka, obdélník (čtverec), elipsa (kruh), trojúhelník a jejich modifikace. Nejtypičtějšími zástupci jsou *vlnovka*, *perlovec*, *meandr*, *provazec*, *pletenec*, *pila*, *ozuby*, *bobule*, *diamantový řez*, *mořská vlna*, *mřížka* aj.

b/ přírodní (naturalistický) ornament

Přírodní ornamenty se dělí dále na *lidské* (figurální či antropomorfní), *zvířecí* (zoomorfní)

a *rostlinné* (vegetabilní). Provedení ornamentu může jít od naturalistického pojetí až k pojetí vysoce stylizovanému (schematizovanému).

Nejtypičtějšími zástupci přírodního ornamentu v historii i nedávne jsou *palmeta*, *akant*, *listovec*, *feston*, *girlanda*, *mušle*, *rokaj*, *boltec*, *slunce*, *oliva*, *gingo bioba*, *kouřová křivka*, *maskaron* aj.